

Zimski spomini.

(Nabral Angelar Zdénčan.)

II.

Sneg je zapal ono leto, ko sem prvič hodil v šolo, jako na debelo. To je bilo za nas dobro, ker nam ni bilo treba v šolo hoditi. Bili smo taki ptički, kakor jih je, žal, še sedaj veliko, ki se bojé šole kakor pes palice. Sedaj že drugače sodim in moji čitatelji bodo tudi kdaj, če jih je sploh kaj taciéh med njimi, ki bi se všteváli v tisto vrsto, česar pa nikakor ne trdim. In nismo šli v šolo. Drugi dan je bilo mraz, da so okna do vrha zamrznila. Sren je bil tako močan, da bi držal korenjaka, ne pa take poglavce s tablico in abecednikom v torbici, kakor smo bili mi.

Ko bi bil poznal na toplomer in bi ga mi imeli, bi vam povedal, koliko je bilo mraza, tako pa ne morem. A zatrdim vam še jedenkrat, da je bilo hudo mraz. Tisti dan bi že bili šli lahko v šolo po srenu, pa zopet nismo hoteli, ampak vsak se je izgovarjal na mraz. Kaj pa čemo v šoli, smo modrovali, saj naš učitelj ne bo nič hud, če pridemo ali ne. Tisto pero pa, če dobimo ali ne, saj je še staro od lani dobro. Bila je pri nas namreč lepa navada — ne vem, je li še ali ne — da je dobil koncem meseca vsak učenec, ki je hodil vsak dan v šolo, pero ali pa držalo, ali pa pisalo v znak marljivosti.

Nekaj je bilo pa vsejedno tudi naše izgovarjanje resnično, ali vsaj moje, ker obleke res nisem imel tople, saj še mrzle ne mnogo. Saj je pozneje ravno iz tega vzroka tudi naš gospod učitelj odsvetoval mene v šolo dati, češ, da nimam obleke, kakor da bi le obleka usposobljala koga za šolo. No, pa to bodi samo mimogredé povedano, sedaj pa pojdemo spet k mrazu. Tiščal sem se torej peči in žalostno zrl skozi okno, ki se je začelo malo tajati. Mlada kri ne mara biti dolgo pri miru, in jaz tudi nisem hotel biti.

Pa tisti dan sem se opekel. Mati so mi poskrili čevlje, češ, če nočem v šolo iti, doma sem tako lahko

za pečjo tudi bos. Trda je bila ta naredba, pa moral sem ji ugoditi.

S klanca doli, ki je nad našo hišo, pa se je čulo veselo vpitje otrok, katerim je bilo isto tako premraz v šolo iti, a ne premraz se drsati, kakor meni. Seve, ko bi se v šoli drsali, bi že bilo, pa se nismo, razun po klopeh pred šolo.

To mi je bilo pa hudo, da jaz nisem mogel iti, da bi se malo vozil s sanmi. Nove so še bile skoro in z železom okovane. Takih ni nobeden imel; lahko bi se postavil in bil izbirčen, katerega bom vzel s seboj, da se bo peljal z menoj.

Premišljal in preudarjal sem na vse načine, kako bi prišel na klanec s svojimi sanmi. Pa toliko sem bil vendar rahločuten, da bos nisem hotel iti. No, saj bi bil tudi pošteno občutil še na pragu, da nisem za take izvirne poskuse, kamoli že na snegu, na ledu.

Torej kako priti do črevljev? Do svojih seveda ne, ker sem vedel, da znajo tako skriti mati, da jih ne dobim kar kako. Torej kake druge! To že, če so še kateri pri hiši. Pregledaval sem pod vsemi klopmi, kje bi jih dobil; no, nazadnje sem dobil pod posteljo stare materine čizme, ki so bile sicer precej votle, pa to ni nič hudega, saj zato so bile pa velike, da sem lahko veliko obul notri. V hiši ni bilo nikogar, vsi so bili šli v klet pogledat, ali je krompir kaj zmrznil ali ne.

Torej hitro na delo! Na dno sem zatlačil najprej nekaj slame, ker sem vedel, da je to dobro zoper mraz, potem pa ovil s cunjami noge, da je bilo videti, kakor bi bile otekle do dvojne debelosti. Ker sem naglo vršil, sem se ugreel po životu in tudi v nogah mi je bilo toplo.

Potem sem pa koracal nerodno iz hiše, pograbil na svinjaku spravljene sani in odšel po bregu na klanec, kjer je bilo že vse živo, kakor bi kdo mravljišče razkopal. Hodil sem sicer težko, pa je vendar šlo in še vesel sem bil, da sem tako ušel.

Malo me je res pekla vest, da sem brez dovoljenja odšel, pa sem jo kmalu potolažil, češ, da ne trgam svojih čevljev, ampak materine stare in nerabne čizme.

Že od daleč so mi klicali tovariši, da naj se podvizam, in jaz sem hitel, kolikor se je dalo v velikih svojih čizmih.

Samo jeden ni bil zadovoljen z mojim prihodom. Ta je bil Komanov Anze. Srepo je gledal, in ko sem do njih prišel, je odšel. Vedel sem, zakaj je bil name hud, in vedeli so tudi moji tovariši. Vzrok pa je bil ta-le:

Pred kratkim je beračil po naši vasi neki hrom berač, doma iz Smuke. Ko je šel že iz vasi, ga je kepal neusmiljeni Anze. Nihče ni tega videl drugi ko jaz, ker je naša hiša že na koncu vasi. Berač je učitelju povedal, a imena seveda ni vedel.

Drugi dan smo pa poštene slišali v šoli, pa so bile tudi resnične. Ker se ni hotel sam oglasiti na poziv učiteljev, sem ga jaz povedal.

Grdo in neusmiljeno se mi je zdelo njegovo ravnanje in tudi vsem mojim tovarišem. Da je bil potem prav živo tepen, se samo ob sebi razume, in da me je odslej sovražil iz dna svojega srca, tudi to je umevno. Skušal mi je odslej škoditi, kjerkoli je mogel.

Mi smo se pa pripravili na sani, da bi zdrčali po klancu v dolino. Od začetka so se smejali mojim čizmam, a ko so pogledali sami svoje, je skoro slednji priznal, da nima svojih; ta je imel očetove, drugi bratove, tretji sestrine.

Jaz sem vzel na svoje sani sosedovega Jankota, svojega najljubšega prijatelja. Ker sem imel okovane sani, ki hitro drčé, so me prvega spustili. In šlo je kakor blisk.

Na sredi poti, v precej strmem delu klanca, pa se nakrat zadenejo sani ob velik kamen, da se prevrnejo in oje me neusmiljeno počí po ustih, da se mi curkoma kri ulije iz ust. Janko se ni tako hudo pobil, ker je bil zadaj, dasi je tudi on precej daleč odleţel.

Dobro, da so tovariši že naprej opazili to mojo nesrečo, predno so zdrčali, sicer bi težko v strmu sani ustavili in mene povozili, ali pa na kamnu tako dobili kot jaz.

Vsem je bilo hkrati jasno, da je oni kamen na pot zavalil hudobni Anze z namenom, da bi se pobil. In res sem jo dobro dobil.

Jokaje in jezen sem cokljaj s sanmi domov in puščaj rdeče sledove v snegu.

Tudi drugi so odšli na to vsi domov, jezeč se nad Komanovim Anzetom. A njega ni bilo nikjer več videti, odšel je bil domov.

Doma je bil pa spet polom, kakor si mora vsak čitatelj sam misliti, kaj sledi neubogljivosti. Za v šolo mi je bilo premraz, za drsanje ne.

Drugi dan sem pa nesel na čelu rano v šolo. In prišlo je, kakor je moralo priti.

Učitelj je zvedel vse, da smo imeli včeraj šolo na klancu, in da so bile naše učne knjige sani. Za tisti mesec smo izgubili torej pravico do peres in tisti dan smo bili jedno uro dlje v šoli mesto včeraj.

Komanov Anze je bil pa še poleg tega pošteno nabrisan zaradi svoje maščevalnosti.

Sedaj je pa nekaj let sem ta Komanov že v Ameriki, pa menda ne dela časti slovenskemu imenu. Jaz sem mu zdavnaj odpustil vse najine medsebojne spletko. Če jih je on meni, ne vem.

(Konec prih.)

Zakaj smo siromaki.

Ko so se delili narodi tega sveta, se snidejo na sredi zemlje, da si razdelé njene darove. Hoteli so vreči kocke, naj vsak to vzame, kar mu je osoda odločila. Jugoslovani ne pomislivši, kaj delajo, ne pritrdijo temu, temveč rečejo, da naj vsakdo sam izbere, kar želi, in naj takoj vsakdo pové, kaj da hoče. Rekó najprej Lahi: „Mi hočemo modrost“, Angleži: „Mi hočemo morje“, Turki: „A mi hočemo polje“, Rusi: „Mi vzamemo novce in rudo“, Francozi: „Mi hočemo denar in vojsko.“ — „A Jugoslovani, kaj hočete vi?“ — „Počakajte, da se zmenimo“, so dejali, pa še do danes se niso zmenili, in tako je vzel vsaki svoje, a oni so ostali praznih rok.

J. Kovec

